

У Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя А.А.Куляшова адбыўся круглы стол “Праблемы сучаснай гістарыяграфіі”, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння вучонага-гісторыка Якава Іванавіча Трашчанка.

Легенда гістарычнага факультэта

Якаў Трашчанок — даследчык гістарыяграфіі, метадалогіі і гісторыі грамадскай думкі Беларусі і Расіі, аўтар навуковых прац, у тым ліку вучэбных дапаможнікаў па айчыннай гісторыі для вышэйшай і сярэдняй школ, выдатнік адукацыі, уладальнік ордэна Пашаны і медаля Беларускай Праваслаўнай Царквы Свяціцеля Кірылы Тураўскага. Больш за 40 гадоў ён працаваў у Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя А.А.Куляшова. Менавіта тут Якаў Іванавіч рэалізаваў сябе і як педагог, і як вучоны, прайшоўшы шлях ад выкладчыка да дацэнта і старшага навуковага супрацоўніка.

Па словах першага прарэктара ўніверсітэта прафесара Д.С.Лаўрыновіча, мэтанакіраванасць, уменне адстойваць сваю пазіцыю — тыя рысы характару, якія былі ўласцівы Якаву Іванавічу. Год за годам ва ўніверсітэце мяняюцца пакаленні студэнтаў, а Трашчанка ведаюць усе, бо ён быў і застаецца сапраўднай легендай гістарычнага факультэта.

Круглы стол сабраў тых, хто добра ведаў Я.Трашчанка. Так, з дакладам аб ім выступіў яго вучань А.А.Вараб’ёў — кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін Магілёўскага інстытута МУС. Ён раскажаў пра лёс Якава Іванавіча: ваеннае ліхалецце, галоднае дзяцінства ў эвакуацыі ўдалечыні ад сям’і. Бацька быў ваеннаслужачым і бачыў сына ваенным. Каб сын паступіў у ваеннае вучылішча, ён выправіў метрыку і амаладзіў таго на год. Якаў Іванавіч скончыў Калінінградскае гвардзейскае артылерыйскае вучылішча, праходзіў службу на афіцэрскіх пасадах ва Узброеных Сілах СССР. Скарачэнне афіцэрскіх кадраў у 1956 годзе змяніла лёс Я.І.Трашчанка, а яго прафесійныя інтарэсы вызначыла вучоба ў Мінскім педагагічным інстытуце на гісторыка-геаграфічным факультэце. Пасля яго заканчэння Якаў Іванавіч выкладаў гісторыю ў Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя А.А.Куляшова. Менавіта тут ён распрацоўваў новую канцэпцыю гістарычнай адукацыі ў Беларусі, якая была апублікавана ў 2002 годзе. Якаў Іванавіч добра ведаў гістарычныя крыніцы, вялікую ўвагу ўдзяляў метадалогіі гісторыі і пытанням вывучэння гістарыяграфіі.

Студэнты, будучыя выкладчыкі, сёння вывучаюць пытанні гістарыяграфіі розных перыядаў мінулага нашай краіны. Безумоўна, актуальным з’яўляецца стаўленне да падзей Вялікай Айчыннай вайны. Агляд гістарычных крыніц айчынных і замежных гісторыкаў у дакладзе “Гістарыяграфія Вялікай Айчыннай вайны (сярэдзіна 1980-х гг. — пачатак XXI ст.)” зрабіў вучань Якава Іванавіча В.В.Табуноў, загадчык кафедры археалогіі, гісторыі Беларусі і спецыяльных гістарычных дысцыплін. Дацэнт гэтай кафедры М.І.Мацюшэўская таксама з цеплынёй успомніла свайго настаўніка і тыя жыццёвыя ўрокі, якія яна атрымала ад яго.

Падчас круглага стала ў читальнай зале бібліятэкі працавала інфармацыйная выстава, прысвечаная жыццю і творчасці Я.Трашчанка. Напрыканцы мерапрыемства прарэктар па навуковай рабоце прафесар Н.У.Макоўская падкрэсліла: “Нас усіх яднае гісторыя, у нас усіх адзін настаўнік — Якаў Трашчанок”.

Якаў Іванавіч унёс значны ўклад у развіццё айчыннай гістарычнай навукі. Яго дзейнасць не раз была адзначана высокімі ўзнагародамі. Але сапраўдным прызнаннем яго заслуг будзе памяць, якая захоўваецца ў сэрцах калег, вучняў, усіх тых, хто яго ведаў і паважаў, хто будзе вывучаць яго працы, вучыцца па яго кнігах.

Алена АСТАПАВА,
загадчыца бібліятэкі МДУ імя А.А.Куляшова.